

**VERENIGING NEDERLANDSE ORGANISATIES
VRIJWILLIGERSWERK
TE UTRECHT**

Jaarverslag 2018

INHOUDSOPGAVE

Pagina

FINANCIEEL VERSLAG

1	Bestuursverslag over 2018	3
---	---------------------------	---

JAARREKENING

1	Balans per 31 december 2018	11
2	Staat van baten en lasten over 2018	13
3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	14
4	Toelichting op de balans per 31 december 2018	17
5	Toelichting op de Staat van baten en lasten over 2018	23

OVERIGE GEGEVENS

1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	26
---	---	----

BESTUURSVERSLAG OVER 2018

In deze jaarrekening wordt verslag gedaan over de financiële ontwikkelingen binnen Vereniging NOV in het verslagjaar 2018.

Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (Vereniging NOV) is de landelijke belangen- en netwerkorganisatie voor de hele vrijwilligerssector. De vereniging bestaat uit 350 organisaties die met of voor vrijwilligers werken. Met deze leden en alle andere partijen die zich vrijwillig inzetten vormt NOV een beweging van meer dan zeven miljoen Nederlanders. Collectief werkterrein is de 'civil society' waar bewoners, vrijwilligers, organisaties, bedrijfsleven, maatschappelijke financiers, scholen/opleidingen en overheden met elkaar acteren.

Deze jaarrekening dient in samenhang gelezen te worden met het inhoudelijke jaarverslag van de vereniging, waarin de projecten en activiteiten nader zijn omschreven. Zie <https://netwerken.nov.nl>

In 2018 kende Vereniging NOV de volgende inkomstenbronnen:

1. Contributies van aangesloten leden
2. Subsidiebatens:
  - Instellingssubsidie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
  - Project- en programmasubsidies van de ministeries van VWS en van Justitie & Veiligheid (J&V)/Dienst Justis
3. Overige baten:
  - Programmabijdragen vermogensfondsen
  - Opbrengsten van projecten en andere activiteiten
  - Rentebaten uit spaartegoeden.

Deze inkomsten heeft NOV besteed aan:

- A. Materiële activiteits- en projectkosten die samenhangen met de uitvoering van haar strategisch beleidsplan en jaarprogramma 2018 met de titel "Investeren in vrijwilligers".

De kernfuncties van de vereniging zijn:

- o collectieve belangenbehartiging
- o verbeteren van de kwaliteit van het vrijwilligerswerk
- o versterken van de infrastructuur van de vereniging.

Kerntaak 1: Collectieve belangenbehartiging

Vereniging NOV behartigt de belangen voor vrijwillige inzet in Nederland. De uitkomsten daarvan, zoals een verhoging van de vrijwilligersvergoeding of een bredere toegang tot de regeling Gratis VOG, biedt meer ruimte voor de hele sector die werkt met en voor vrijwilligers. NOV treedt samen met haar leden op als woordvoerders en lobbyisten van het vrijwilligerswerk en burgerinitiatieven en zijn gesprekspartners van politiek en overheid. Als sector vertegenwoordigt NOV ruim zeven miljoen vrijwilligers. Vereniging NOV richt zich landelijk met haar leden op de systeemkant van het vrijwilligerswerk: goede wet- en regelgeving, heldere financieringsstromen, goede toegang tot het vrijwilligerswerk en innovatie. De politiek, departementen, gemeenten, maar ook de media zijn belangrijke maatschappelijke actoren voor Vereniging NOV.

Kerntaak 2: Verbeteren van de kwaliteit van het vrijwilligerswerk

Vereniging NOV verbetert de kwaliteit van vrijwilligerswerk. Vitaliteit en organisatiekracht van landelijke organisaties en die van de besturen in de lokale verenigingen, stichtingen en afdelingen zijn cruciaal. Het vrijwilligerswerk en de vrijwilligers vragen deskundige sturing, organisatie en coördinatie. Dit geldt voor alle sectoren waarin vrijwilligers actief zijn, zoals de natuurorganisaties, de brandweer, kunst en cultuur, de sport, politiek, vakbonden. Kortom: samenleving breed. Het besturen en uitvoeren van vrijwilligerswerk wordt complexer. Er worden meer eisen gesteld en dat betekent dat er meer aandacht nodig is voor de toegang tot en de kwaliteit van deskundigheidsbevordering voor en de aansturing van vrijwilligers.

Kerntaak 3: Versterken van de infrastructuur van vrijwilligerswerk

De infrastructuur voor vrijwillige inzet krijgt vorm met inzet van de sector zelf, inzet van het bedrijfsleven in verantwoord ondernemen en die van de drie overheden: gemeenten, provincies en het rijk. NOV is als landelijke vereniging zelf deel van de infrastructuur voor alle organisaties en verbanden die door en met vrijwilligers werken. Ook de landelijke organisaties zelf en de lokale vrijwilligerscentrales/steunpunten maken deel uit van de infrastructuur. Het maken van verbindingen, het aangaan van samenwerking en allianties om maatschappelijk effectiever te zijn, staat hierin centraal. Het potentieel in vrijwillige energie dat er vaak al is bij mensen, krijgt daarmee een goede uitvoering. In met name een concurrentie van tijd in de tijdsbesteding van mensen en het beschikbaar zijn van gelden zal een infrastructuur met praktijkkennis, advies, ondersteuning en onderling contact er voor staan dat de goede dingen gedaan kunnen worden en deze ook goed worden gedaan.

- A. Personeelskosten t.b.v. de uitvoering van de kerntaken
- B. Kosten voor organisatie, beheer en administratie
- C. Bestuurskosten.

Ontwikkelingen tijdens het verslagjaar

Baten

Begroot: € 729.975 (inclusief vrijval bestemmingsreserves ad € 63.500)

Realisatie: € 804.421

- o In de eerste helft van 2018 is door NOV bij het ministerie van VWS een uitbreiding aangevraagd van de instellingssubsidie. De gevraagde extra bijdrage was bedoeld voor activiteiten ter verbetering van het ontwerp en de realisatie van maatschappelijke diensttijd in Nederland en verbreding van het draagvlak daarvoor. Het ministerie heeft daarop een extra bijdrage toegekend van € 21.604.

- Ten tijde van het opstellen van de NOV-begroting 2018 werd er nog volop gewerkt aan een herziening van de begroting van het programma Vrijwillig Dichtbij voor de jaren 2017 en 2018. In dit programma werkten 14 landelijke vrijwilligersorganisaties in het sociale domein met NOV aan een betere toerusting en positie van hun lokale afdelingen en vrijwilligers. Begin 2018 is het ministerie van VWS akkoord gegaan met de aangevraagde begrotingsherziening. Voor NOV kwam daarmee voor 2018 een extra bedrag beschikbaar van € 71.580. 2018 was het laatste jaar van de uitvoering van het vierjarige programma Vrijwillig Dichtbij. De extra baten maakten het onder meer mogelijk om op 1 november 2018 de afsluitende netwerkconferentie 'Vrijwillig geluk maken' te organiseren. Tijdens die conferentie is ook het rapport gepubliceerd van de Universiteit voor Humanistiek (UvH) met de titel "Aan de andere kant van de schutting". Voor het programma Vrijwillig Dichtbij heeft de UvH onderzoek gedaan naar de veranderingen die vrijwilligers(organisaties) in hun werk ervaren nu er als gevolg van bezuinigingen en decentralisaties meer van vrijwilligerswerk wordt verwacht.
- In het najaar van 2018 is door NOV een aanvraag gedaan voor een opvolging van het programma Vrijwillig Dichtbij. Met de subsidiebeschikking die in januari 2019 door het ministerie van VWS is afgegeven, kwamen ook voor 2018 nog extra middelen vrij, waarvan in 2018 een bedrag van € 7.727 is besteed. Het restbedrag wordt meegenomen naar 2019 e.v. Het programma Samen Ouder Worden is een vierjarig programma. Met dit programma willen 10 landelijke vrijwilligersorganisaties en NOV in samenwerking met andere direct belanghebbenden in 40 gemeentelijke trajecten een inhoudelijk en passend aanbod van ondersteuning voor en door ouderen organiseren.
- Eveneens in het najaar 2018 is door NOV, tezamen met NOC*NSF (voor de sport) en het CIO (voor de kerken) bij het ministerie van VWS een subsidieaanvraag gedaan voor uitbreiding van preventie van misbruik in het vrijwilligerswerk en uitbreiding van de Regeling gratis VOG. Per 1 november 2018 is de bestaande regeling sterk verruimd. Naast organisaties met vrijwilligers die werken met kwetsbare groepen als jongeren en mensen met een beperking is de regeling ook toegankelijk geworden voor organisaties met vrijwilligers die met andere kwetsbare doelgroepen werken. Ook mogen vanaf die datum meer soorten organisaties van de regeling gebruikmaken. De aanvraag betreft de herinrichting van de service en ondersteuning via de drie contactpunten, het aanpassen en het onderhoud en beheer van de website en het delen van kennis, informeren, adviseren over en monitoren van de Regeling gratis VOG. Nieuw is een regionale inzet van een pool van experts voor organisaties en gemeenten over gedrag, regelgeving en beleid ter voorkoming van het grensoverschrijdend gedrag bij vrijwilligers. De subsidiebeschikking is door VWS afgegeven voor de periode 1 november 2018 t/m 31 december 2021.
- Voor de uitvoering van het Contactpunt gratis VOG is van de Dienst Justis van het ministerie van J&V voor het gehele jaar 2018 financiering ontvangen. Door de onzekerheid die daar nog over bestond bij het opstellen van de begroting 2018 is in de begroting slechts rekening gehouden met financiering van het eerste halfjaar 2018. De meeropbrengst aan baten bedraagt € 22.766.

Tegenover de hierboven beschreven extra baten staat een bedrag van € 31.495 aan minderopbrengsten.

- o De opbrengsten uit deelname aan het NOV-congres 2018 (gratis voor vrijwilligers en gereduceerd tarief voor leden) en aan themabijeenkomsten zijn ca. € 7.000 minder dan begroot.
- o Als gevolg van de overgang van het tuchtrecht voor het vrijwilligerswerk van de Stichting Tuchtrecht Vrijwilligerswerk (STV) naar het Instituut SportRechtspraak (ISR) zijn de deelnemersopbrengsten registratielijst weggevallen (begroot op € 12.566).
- o Daarnaast zijn de minderopbrengsten het gevolg van tegenvallende rente- en projectbaten.

Activiteits- en projectkosten (materiële)

Begroot: € 173.796

Realisatie: € 294.253

- o Tegenover de hiervoor omschreven extra baten uit programma's en projecten die nog niet in de NOV-begroting 2018 waren meegenomen staat een bedrag van ca. € 120.457 aan extra gerealiseerde materiële programma- en projectkosten bovenop de reeds begrote activiteits- en projectkosten.
- o De opbouw van het Platform Vrijwillige Inzet heeft aan materiële kosten ruim € 10.000 meer gekost dan tevoren voorzien.
- o De ontwikkeling van een online zelfevaluatietool voor vrijwilligersorganisaties in de vorm van een 'Goed Geregeld Survey Platform' was niet begroot (kosten: € 21.175), maar bleek naadloos aan te sluiten en te passen binnen de werkzaamheden voor de bouw en realisatie van het Platform Vrijwillige Inzet.
"Het ijzer is gesmeed terwijl het nog heet was."

Personeelskosten:

Begroot: € 454.874

Realisatie: € 449.999

- o De gerealiseerde personeelskosten komen iets lager uit dan begroot. Dit is o.m. het gevolg van een premierestitutie over het jaar 2017 met betrekking tot de Verzuimverzekering en arbodienst en de inzet vanuit de reservering Loopbaanbudget ten gunste van de post Deskundigheidsbevordering personeel.
- o De formatie van het NOV-bureau omvatte in 2018, evenals in 2017, gemiddeld 5,53 fte. Het NOV-bureau bestond uit een directeur en 7 vaste medewerkers, werkzaam in deeltijd: de directeur (1,00 fte), de medewerker Communicatie (0,89 fte), 4 projectmedewerkers (te samen gemiddeld 2,3 fte), een coördinator verenigingsbureau/financiën (0,78 fte) en een secretaresse (0,56 fte).
- o Alle medewerkers van het NOV-bureau, inclusief de directeur, zijn ingeschaald op basis van en worden betaald conform de CAO Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening.

Accommodatiekosten:

Begroot: € 44.555

Realisatie: € 30.265

- o De huurkosten zijn wederom lager uitgevallen dan begroot als gevolg van het nakomen door de verhuurder van de in het huurcontract overeengekomen incentive in de vorm van een huurkorting en een compensatie i.v.m. de overlast van de gestarte bouwwerkzaamheden in de omgeving van het kantoorpand. Daarnaast zijn de gerealiseerde servicekosten onder de begroting gebleven.

Organisatiekosten:

Begroot: € 51.500

Realisatie: € 59.309

De gerealiseerde organisatiekosten komen hoger uit dan begroot.

De hogere kosten worden veroorzaakt door de kosten van de projectcontrole

BestuurdersCentraal die niet waren voorzien in de projectbegroting, naast de kosten van het bestuurlijke adviestraject met betrekking tot een heroriëntatie op de rol en samenstelling van het NOV-bestuur.

Resultaat

De realisatie van de begroting 2018 laat een negatief resultaat zien van € 33.959.

Het NOV-bestuur heeft besloten om:

- in aanvulling op de gerealiseerde deelnemersopbrengsten (€ 4.000) de bestemmingsreservering NOV Congres (€ 20.000) geheel vrij te laten vallen ter dekking van de kosten van het NOV Congres 2018 (totale kosten – materiële en personele: € 26.113);
- uit de bestemmingreservering Draagvlakversterking NOV een bedrag van € 20.000 (begroot was een inzet van € 63.500 uit deze reservering) vrij te laten vallen ter dekking van de kosten gemaakt voor de bouw en realisatie van het Platform Vrijwillige Inzet
- het batig liquidatiesaldo van de Stichting Tuchtrect Vrijwilligerswerk (STV) ad € 4.751 op te nemen in een bestemmingsreservering Tuchtrect Vrijwilligerswerk, opdat het batig saldo conform de afspraken van het NOV-bestuur met het voormalige stichtingsbestuur in het kader van dat tuchtrect zal worden ingezet.

Het NOV-bestuur stelt de Algemene Ledenvergadering op 20 juni 2019 voor akkoord te gaan met de hierboven aangegeven dotatie en onttrekkingen aan de bestemmingsreserves. Na dotaties en onttrekkingen aan de bestemmingsreserves resteert een positief saldo van € 1.290.

Bestuurssamenstelling:

In 2018 bestond het NOV-bestuur uit de volgende leden:

Fedde Boersma en Menne Scherpenzeel, gedeeld waarnemend voorzitterschap

Norman Uhlenbusch, penningmeester

Fenna Noordermeer, bestuurslid

Tot 21 juni 2018: Jessica Winter, bestuurslid

Vanaf 21 juni 2018: Saskia Buijk, bestuurslid

Vanaf 22 november 2018: Willemijn Gerritsen, bestuurslid.

Ontwikkelingen na het verslagjaar – vooruitblik, risico's en onzekerheden

Premieplan

2019 wordt een bijzonder jaar voor Premieplan omdat het gaat vernieuwen en de overstap wordt gemaakt naar een nieuw online platform waarbij via 'crowdfunding' geld wordt ingezameld. Deze vernieuwing betekent dat de rol van NOV wegvalt. Vanaf 1 januari 2019 lopen nieuwe aanvragen via het platform 'Voor Je Buurt'.

De werkzaamheden van NOV in 2019 zullen gericht zijn op een soepele overgang van Premieplan naar het nieuwe platform en op een zorgvuldige administratieve en financiële afwikkeling van de nog lopende projecten.

Doorzet BestuurdersCentraal

In de tweede helft van 2018 is de centrale begeleiding van het project BestuurdersCentraal beëindigd. In het project is geëxperimenteerd hoe bestuurders, overheid en gemeenten het beste betrokken konden worden in de ondersteuning van besturen van vrijwilligersorganisaties. Van de drie proeflocaties hebben Midden-Groningen en Deventer besloten door te gaan. VCDeventer heeft de Deventer-aanpak gepresenteerd in de Vereniging van Overijsselse Steunpunten Vrijwillige Inzet (VOSVI). Met de Provincie Overijssel zijn de eerste contacten gelegd om de mogelijkheden van een provincie-breed netwerk te onderzoeken. Ook NOV is daarbij betrokken.

Doorzet Aan de Slag!

De komende 2,5 jaar wil het COA (Centraal orgaan Opvang Asielzoekers) in samenwerking met het expertisecentrum Pharos, Vereniging NOV en lokale partners de Aan de Slag-methode verrijken, implementeren op alle azc's en verduurzamen. Waarvoor inzet op monitoring en evaluatie, aansluiten bij het nieuwe inburgeringsstelsel en toewerken naar Aan de Slag als onderdeel van de reguliere taken/werkzaamheden van het COA en lokale partners belangrijke onderdelen vormen. Aan de Slag is een participatie-methode die succesvol invulling geeft aan het activeren en participeren van azc-bewoners vanaf dag één. Door lokaal samenwerkingsverbanden en -processen in te richten, doen azc-bewoners samen met Nederlanders bestaand vrijwilligerswerk bij maatschappelijke organisaties in gemeenten. Er lopen kansrijke gesprekken voor een vervolg en financiering van dit programma.

Doorontwikkeling Platform Vrijwillige Inzet

Vanaf oktober 2018 is NOV definitief gaan werken met het Platform Vrijwillige Inzet, een interactief digitaal platform voor niet alleen de vereniging, maar voor het gehele vrijwilligerswerk. Het draait er vooral om de interactie tussen en met iedereen die betrokken is bij het vrijwilligerswerk in Nederland en daarbuiten. In 2019 zal het Platform Vrijwillige Inzet worden samengevoegd met de website Vrijwilligerswerk.nl van Movisie tot één landelijke portal voor het vrijwilligerswerk. Daarmee wordt het Platform Vrijwillige Inzet verrijkt met een grote hoeveelheid kennis en kan NOV vrijwilligerscentrales en de andere NOV-leden zichtbaarder en toegankelijker maken voor mensen die bijvoorbeeld vrijwilligerswerk of advies zoeken.

Nationaal Jaar Vrijwillige Inzet 2021

In 2019 zal in het NOV Netwerk Lobby & Communicatie het idee van een Nationaal Jaar Vrijwillige Inzet in 2021 verder worden uitgewerkt. Het Nationaal Jaar is bedoeld om te laten zien wat vrijwilligers bijdragen aan de maatschappij, hoe leuk en waardevol dat is en met name ook om de niet-vrijwilligers te vragen zich ook in te zetten.

Implementatie nieuwe contributiesystematiek

In 2019 zal binnen de vereniging de overgang plaatsvinden van de bestaande contributiesystematiek naar de versimpelde en eenduidige systematiek naar draagkracht waartoe de Algemene Ledenvergadering (ALV) in zijn vergadering van 21 juni 2018 heeft besloten. De nieuwe contributiesystematiek laat de indeling van vrijwilligerscentrales op basis van fte's los. Voor alle NOV-lidorganisaties vormt straks de jaarlijkse exploitatieomzet het uitgangspunt voor de vaststelling van de hoogte van de contributie. Medio 2019 zullen de financiële jaargegevens 2018 bij de leden worden uitgevraagd, zodat voor alle leden het contributiebedrag met ingang van 2020 op de nieuwe contributiebasis zullen zijn gebaseerd.

Risico en onzekerheden

De basisinkomsten van NOV uit contributies en instellingssubsidie zijn stabiel. De ambities om vrijwillige inzet te versterken zijn echter groter. Met tijdelijke projectsubsidies van o.a. het ministerie van VWS kan NOV een fors aantal thema's veel krachtiger uitvoering geven. Het kabinet investeert in vrijwilligerswerk: vrijwilligers door en voor ouderen, de Maatschappelijke Diensttijd en uitbreiding Regeling gratis VOG. Middelen blijven echter afhankelijk van de volgende kabinetten en het politieke draagvlak.

In een programma als Samen Ouder Worden worden de uitvoerende werkzaamheden primair uitgevoerd door de 10 landelijke organisaties en biedt NOV coördinatie, communicatie, sturing en (financieel) management. Ook aan de andere programma's wordt uitvoering gegeven samen met anderen, zoals met NOC*NSF en de kerken in het voorkomen van misbruik en rond vluchtelingen met vrijwilligerscentrales. Met zoveel partners in een programma en met de betreffende forse budgetten vragen deze projecten een zeer strak financieel beheer, accountancy en verantwoording.

Samenvatting begroting 2019

Baten	€	Lasten	€
Contributies	130.000	Materiële activiteits- /projectkosten	378.218
Instellingsubsidie	230.840	Personeelskosten	473.000
Programma-/projectsubsidies	569.103	Accommodatiekosten	35.805
Baten uit projecten en activiteiten	7.500	Organisatiekosten	45.000
Overige baten	530	Bestuurskosten	5.950
Totale baten:	937.973		937.973

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2018
 (na resultaatbestemming)

		31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	(1)		2.705		3.794
Vlottende activa					
Vorderingen	(2)	95.043		184.922	
Liquide middelen	(3)	469.044		730.820	
			564.087		915.742
			566.792		919.536

		31 december 2018		31 december 2017	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Eigen vermogen	(4)				
Algemene reserve		36.283		34.993	
Continuïteitsreserve		128.933		128.933	
Bestemmingsreserves		47.799		83.048	
Bestemmingsfonds		45.991		99.103	
			259.006		346.077
Kortlopende schulden	(5)		307.786		573.459
			566.792		919.536

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

	Saldo 2018	Begroting 2018	Saldo 2017
	€	€	€
Baten			
Baten van subsidies van overheden	(6) 590.630	444.693	454.203
Overige baten	(7) 213.791	221.782	274.048
Som der baten	<u>804.421</u>	<u>666.475</u>	<u>728.251</u>
Lasten			
Materiële activiteits- en projectkosten	(8) 294.253	173.796	169.379
Personeelskosten	(9) 449.999	454.874	471.179
Accommodatiekosten	(10) 30.265	44.555	40.381
Organisatiekosten	(11) 59.309	51.500	42.179
Bestuurskosten	(12) 4.554	5.250	7.491
Som overige lasten	<u>544.127</u>	<u>556.179</u>	<u>561.230</u>
Resultaat	<u><u>-33.959</u></u>	<u><u>-63.500</u></u>	<u><u>-2.358</u></u>
Resultaatbestemming			
Algemene reserve	1.290	-	-
Continuïteitsreserve	-	-	4.642
Bestemmingsreserves	-35.249	-63.500	-7.000
	<u><u>-33.959</u></u>	<u><u>-63.500</u></u>	<u><u>-2.358</u></u>

3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Activiteiten

Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) is opgericht per 20 mei 1994. Per 1 juli 1994 is zij haar activiteiten begonnen.

De vereniging staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Midden-Nederland onder nummer 30126706.

Volgens de statuten heeft de vereniging ten doel:

- het behartigen van de belangen van het vrijwilligerswerk in het algemeen en van de leden van de vereniging in het bijzonder;
- het bevorderen en ontwikkelen van het vrijwilligerswerk;
- het bevorderen van de maatschappelijke erkenning van het vrijwilligerswerk; en
- het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande, in de ruimste zin genomen, in verband staat of daartoe bevorderlijk kan zijn.

De vereniging tracht deze doelen te bereiken door:

- op te treden als woordvoerder en lobbyist van het vrijwilligerswerk;
- te netwerken en als een spin in het web groepen bij elkaar te brengen op basis van thema of sector, ook internationaal;
- het voeren van campagnes en het uitreiken van kwaliteitsonderscheidingen aan organisaties en vrijwilligerscentrales;
- kennis en ervaring uit te wisselen met de leden;
- het organiseren van een tweejaarlijks landelijk congres voor de leden waarbij andere belanghebbenden en betrokkenen worden uitgenodigd.

Vereniging NOV is statutair gevestigd te Utrecht.

Vereniging NOV houdt kantoor aan de Koningin Wilhelminalaan 3, 3527 LA Utrecht.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640, die uitgegeven is door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde. Gerealiseerde overschotten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Gerealiseerde tekorten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vereniging beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Daar waar geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten.

Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Verliezen welke hun oorsprong vinden in het boekjaar zijn in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

Lasten algemeen

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Bestedingen doelstellingen

De bestedingen in het kader van de doelstellingen worden verantwoord in het jaar dat zij zijn toegezegd of, voor zover dit niet bij toezegging het geval is, in het jaar dat de omvang van de verplichting betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorwaardelijke verplichtingen worden verantwoord in het jaar waarin vast komt te staan dat aan de voorwaarden zal worden voldaan.

Personeelskosten

De pensioenregeling van de medewerkers is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Het ouderdomspensioen is een toegezegd-pensioenregeling op basis van (voorwaardelijk) geïndexeerd middelloon. Indexatie van de pensioenrechten is afhankelijk van de financiële positie waarin het pensioenfonds zich bevindt. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord en, voor zover de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie nog niet is voldaan, wordt deze als verplichting op de balans opgenomen. Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premiebijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

VASTE ACTIVA

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
1. Materiële vaste activa		
Inventaris	2.705	3.794

	Inventaris
	€
<i>Boekwaarde per 1 januari 2018</i>	
Aanschaffingswaarde	12.746
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-8.952
	3.794
<i>Mutaties</i>	
Afschrijvingen	-1.089
<i>Boekwaarde per 31 december 2018</i>	
Aanschaffingswaarde	12.746
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-10.041
Boekwaarde per 31 december 2018	2.705

<i>Afschrijvingspercentages</i>	%
Inventaris	20

VLOTTENDE ACTIVA

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
2. Vorderingen		
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.141	-
Overlopende activa	93.902	184.922
	95.043	184.922

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	1.141	-
----------------	-------	---

Overlopende activa

Pharos - projectsubsidiebijdragen Aan de Slag!	16.491	29.580
Te ontvangen gelden van landelijke partnerorganisaties in het kader van uitvoering programma Vrijwillig Dichtbij	18.760	-
Subsidies	26.477	132.162
Nog te ontvangen bijdragen deelnemende fondsen Centrale organisatie Premieplan	19.277	8.812
Rente	32	266
Liquidatiesaldo Stichting Tuchtrect Vrijwilligerswerk	4.751	-
Vooruitbetaalde kosten	2.572	6.072
Overig	5.542	8.030
	93.902	184.922

3. Liquide middelen

Rabobank lopende rekening	134.170	343.100
Rabobank Bedrijfspaarrekening	283.241	282.975
Rabobank Bedrijfspaarrekening bankgarantie (geblokkeerd)	5.642	5.642
Rabobank Premieplanrekening	45.991	99.103
	469.044	730.820

De Premieplanrekening staat op naam van Vereniging NOV. Via de rekening lopen enkel betalingen en ontvangsten met betrekking tot het Premieplan-project. De aanwending van de gelden (in het volgende jaar) is nader beschreven bij de toelichting op het bestemmingsfonds welke gelijk is aan het bedrag op de Premieplanrekening.

PASSIVA

4. Eigen vermogen

	2018	2017
	€	€
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	34.993	34.993
Resultaatbestemming	1.290	-
Mutatie	-	-
Stand per 31 december	36.283	34.993

Continuïteitsreserve

Stand per 1 januari	128.933	124.291
Resultaatbestemming	-	4.642
Stand per 31 december	128.933	128.933

31-12-2018	31-12-2017
€	€

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserve Congres NOV	-	20.000
Bestemmingsreserve Draagvlakversterking NOV	43.048	63.048
Bestemmingsreserve Tuchtrect	4.751	-
	47.799	83.048

2018	2017
€	€

Bestemmingsreserve Congres NOV

Stand per 1 januari	20.000	20.000
Resultaatbestemming	-20.000	-
Mutatie	-	-
Stand per 31 december	-	20.000

Bestemmingsreserve Draagvlakversterking NOV

Stand per 1 januari	63.048	63.048
Resultaatbestemming	-20.000	-
Stand per 31 december	43.048	63.048

	2018	2017
	€	€
<i>Bestemmingsreserve Verhuizing</i>		
Stand per 1 januari	-	7.000
Resultaatbestemming	-	-7.000
Stand per 31 december	-	-
 <i>Bestemmingsreserve Tuchtrect</i>		
Stand per 1 januari	-	-
Resultaatbestemming	4.751	-
Stand per 31 december	4.751	-
	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Bestemmingsfonds		
Premieplan verdubbelingsbudget	45.991	99.103

Premieplan is een regeling van medefinanciering door een aantal vermogensfondsen en andere financiers van lokale projecten ten behoeve van kwetsbare ouderen, waarbij de (netto) opbrengst van geldinzamelacties door vrijwilligers wordt verhoogd met een premie conform vooraf bepaalde vermeerderingspercentages. Deelnemende fondsen hebben hiervoor een bijdrage geleverd en gestort op een rekening van Vereniging NOV. Hieruit wordt vervolgens uitgekeerd aan goedgekeurde projecten. Het saldo is bestempeld als bestemmingsfonds, gelet op beperkte bestedingsmogelijkheid, welke door derden (deelnemende fondsen) is aangebracht. Aangezien ontvangsten niet als baten, en uitgaven niet als lasten van Vereniging NOV worden aangemerkt, worden in tegenstelling tot hetgeen in RJ 640.306 is opgenomen, toevoegingen en onttrekkingen niet vanuit de resultaatbestemming verwerkt.

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
<i>Premieplan verdubbelingsbudget</i>		
Stand per 1 januari	99.103	131.040
Ontvangen bijdragen over boekjaar	312.769	514.861
	411.872	645.901
Uitgaven ten laste van vorig jaar	-129.526	-192.262
Uitgaven ten laste van boekjaar	-236.355	-354.536
Stand per 31 december	45.991	99.103

De in 2018 ontvangen bijdragen bestaan uit:

- Fonds Sluyterman van Loo, restbijdrage 2017: € 70.423
- Fonds Sluyterman van Loo, voorschot bijdrage 2018: € 144.375
- RCOAK, bijdrage 2018: € 79.780
- VSBfonds, voorschot bijdrage 2019: € 4.670
- Fonds 1818, voorschot bijdrage 2019: € 11.342
- Restitutie niet-uitgekeerde premies NOF 2017: € 2.179

De uitgaven ten laste van 2017 bestaan uit:

- Verrekend met Premieplan-partners: € 60.411
- Verrekend met Premieplan-fondsen: € 68.114
- Betaalde bankkosten vierde kwartaal 2017: € 23
- Correctie bijdrage projectorganisatie Fonds 1818: € 978

De uitgaven ten laste van 2018 bestaan uit:

- Uitgekeerde gelden aan Premieplan-partners t.b.v. verdubbelingspremies: € 230.284
- Bankkosten: € 65
- Correctie bijdragen projectorganisatie Fonds 1818 en VSBfonds: € 6.006

Het bedrag ad € 45.991 wordt als volgt aangewend:

Stand per 31 december	45.991	99.103
Nog uit te keren verdubbelingspremies aan Premieplan-partners	-231.121	-60.411
Overige uitgaven	-20	-23
Terug te betalen van ontvangen voorschotten	-21.826	-69.092
Nog te ontvangen bijdragen / vooruitbetaalde bedragen	206.976	30.423
	-	-

De overige uitgaven bestaan uit:

- Nog te betalen bankkosten vierde kwartaal 2018: € 20

Terug te betalen voorschotten betreffen:

- Fonds 1818: € 21.826

De nog te ontvangen bijdragen / vooruitbetaalde bedragen 2019 betreffen:

- Fonds Sluyterman van Loo: € 76.194
- RCOAK: € 140.788
- Voorschot 2019 Fonds 1818: € 10.006 (-/-)

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€

5. Kortlopende schulden

Schulden aan leveranciers	11.340	31.121
Belastingen en premies sociale verzekeringen	28.378	28.533
Overlopende passiva	268.068	513.805
	307.786	573.459

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	-	2.234
Loonheffing	28.158	25.415
Pensioenen	220	884
	28.378	28.533

Overlopende passiva

Reserveringen (vakantiedagen, loopbaanbudget)	14.114	11.980
Nog te betalen accountantskosten (jaarcontrole + specifieke instellings- en programmasubsidies)	27.109	17.872
Nog te besteden / restant subsidie Vrijwillig Dichtbij	102.337	51.137
Te betalen gelden aan landelijke partnerorganisaties in het kader van uitvoering programma Vrijwillig Dichtbij	99.649	397.631
Nog te besteden gelden BestuurdersCentraal	11.512	24.437
Vooruitontvangen gelden Premieplan	9.202	3.744
Overige nog te besteden gelden	595	2.057
Overige nog te betalen kosten	3.550	4.947
	268.068	513.805

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Huur

Per 1 oktober 2016 is een huurcontract afgesloten voor een periode van vijf jaar voor de kantoorruimte gelegen op de vierde verdieping van het kantoorgebouw aan Koningin Wilhelminalaan 3 in Utrecht. De verplichting voor 2019 bedraagt ongeveer € 13.138. Jaarlijks wordt de huurprijs geïndexeerd.

5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

	Saldo 2018	Saldo 2017
	€	€
6. Baten van subsidies van overheden		
VWS - instellingssubsidie	225.874	188.049
VWS - programmasubsidie Vrijwillig Dichtbij	300.066	183.801
VWS - programmasubsidie Samen Ouder Worden	7.727	-
J&V - IVH/ontwikkeling tuchtrecht en registratielijst	-	51.780
J&V - Uitvoering Contactpunt Gratis VOG	47.766	30.573
VWS - Uitbreiding regeling Gratis VOG	9.197	-
	<u>590.630</u>	<u>454.203</u>
7. Overige baten		
Contributies	126.525	122.721
Bijdragen vermogensfondsen Centrale organisatie Premieplan	42.318	49.900
Detachering personeel	-	19.688
Goed Geregeld - Basisinstructie	3.000	1.033
Goed Geregeld - Licenties	4.545	4.545
Baten BestuurdersCentraal	9.103	39.861
Lezingen en trainingen	-	5.486
Baten samenwerkingsproject Aan de Slag!	16.491	16.443
Baten NOV Verenigingscongres	4.000	-
Overige projectbaten	7.777	1.538
Deelnemersbijdragen registratielijst	-	12.566
Rentebaten	32	267
	<u>213.791</u>	<u>274.048</u>
8. Materiële activiteits- en projectkosten		
IVH/ontwikkeling registratielijst en tuchtcollege	-	30.845
Uitvoering Contactpunt gratis VOG	12.728	3.732
Projectkosten Registratielijst Vrijwilligerswerk	15.062	-
Netwerken (LOVZ/NOVi/Wet- & Regelgeving/Lobby & Communicatie/ Medezeggenschap voor vrijwilligers)	2.028	3.645
Centrale organisatie Premieplan	6.335	5.362
NOV Congres	13.676	-
Projectkosten BestuurdersCentraal	8.934	37.159
Basisinstructies en doorontwikkeling Goed Geregeld	9.247	3.050
Draagvlakversterking	47.245	572
Debatten / themabijeenkomsten (Politiek Ontbijt)	1.959	2.459
Centrale aansturing Vrijwillig Dichtbij	168.476	79.298
Projectkosten Samen Ouder Worden	38	-
Aan de Slag!, vrijwilligerswerk voor statushouders/asielzoekers	715	-
Maatschappelijke diensttijd	2.034	-
Activiteitenkosten algemeen	5.776	3.257
	<u>294.253</u>	<u>169.379</u>

	Saldo 2018	Saldo 2017
	€	€
9. Personeelskosten		
Lonen en salarissen	348.210	338.910
Sociale lasten	55.518	50.577
Pensioenlasten	34.965	32.494
Overige personeelskosten	11.306	49.198
	449.999	471.179
 <i>Overige personeelskosten</i>		
Reiskosten	9.226	7.890
Inhuur personeel	-	28.208
Arbodienst en verzuimverzekering	1.111	10.835
Opleidingskosten	3	299
Overige personeelskosten	966	1.966
	11.306	49.198

Bezoldiging van (voormalige) bestuurders

Bestuurders van de vereniging zijn onbezoldigd.

Personeelsleden

Bij de vereniging waren in 2018 gemiddeld 6 personeelsleden werkzaam, berekend op fulltimebasis (2017: 6).

Overige lasten

10. Accommodatiekosten

Huurkosten	12.344	12.906
Onderhoudskosten	-	3.808
Servicekosten	5.545	8.039
Verzekeringen/belastingen/heffingen	45	54
Automatiseringskosten	5.325	8.284
Afschrijvingskosten	1.089	1.049
Schoonmaakkosten	2.598	2.438
Overige accommodatiekosten	3.319	3.803
	30.265	40.381

	Saldo 2018	Saldo 2017
	€	€
11. Organisatiekosten		
Accountantskosten	21.362	14.188
Administratiekosten	1.874	1.601
Advieskosten	13.778	1.422
Verzekeringen	1.129	997
Communicatiekosten	7.711	6.807
Drukwerk	150	209
Kantoor- en kopieerkosten	2.189	3.602
Telefoonkosten en porti	2.529	3.165
Contributies	3.199	3.076
Internetkosten	2.459	3.506
Ledenadministratie	1.510	2.136
Bankkosten	728	744
Overige organisatiekosten	691	726
	59.309	42.179
12. Bestuurskosten		
Reis- en verblijfkosten	223	580
Algemene Ledenvergadering	1.916	845
Overige bestuurskosten	2.415	6.066
	4.554	7.491

OVERIGE GEGEVENS

Q ACCOUNTANTS &
BELASTINGADVISEURS

Kerkenbos 1075 Q
6546 BB Nijmegen

Postbus 31255
6503 CG Nijmegen

Tel. 024-34 89 900
Fax 024-34 89 909
info@qaccountants.nl

QACCOUNTANTS.NL

1 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en leden van Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk statutair gevestigd te Utrecht

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven' en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij verwijzen u voor een nadere toelichting op onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening naar de toelichting op [www.nba.nl\NL_Algemeen_01](http://www.nba.nl/NL_Algemeen_01).

Nijmegen, 24 mei 2019

Q accountants en belastingadviseurs B.V.
namens deze

A. van der Burgh RA